

RECENZE A ANOTACE



BEJČKOVÁ, Pavla, DĚDIČ, Kurt. *Vyhláška o přípustné úrovni znečišťování ovzduší a jejím zjišťování. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2024, ISBN 978-80-7676-299-2 (brož.), 978-80-7676-300-5 (e-pub), 978-80-7676-301-2 (mobi)

V srpnu loňského roku vydalo nakladatelství Wolters Kluwer ČR další zajímavou odbornou publikaci z oboru práva životního prostředí. Pozoruhodné na ní je, že se nejedná o komentář k právnímu předpisu vydanému ve formě zákona, ale jde o komentář prováděcí vyhlášky. To nebývá příliš častým jevem. V rámci edice komentářů vydaných nakladatelstvím Wolters Kluwer ČR byl dosud vydán jediný komentář k prováděcí vyhlášce (v roce 2019 bylo vydáno 2. vydání komentáře k vyhlášce Ministerstva spravedlnosti, tzv. advokátnímu tarifu¹).

V nyní recenzovaném případě je předmětem komentáře vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší. Tato vyhláška je nejrozsáhlejší a nekomplexnější prováděcím právním předpisem vydaným k provedení zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů. Autoři komentáře proto navazují ve svém pojednání na komentář k tomuto složkovému zákonu na úseku ochrany životního prostředí, který vydalo nakladatelství Wolters Kluwer ČR v roce 2018.²

Mám za to, že důvodem k vydání tištěného komentáře k této prováděcí vyhlášce byla nejen její rozsáhlá a detailní úprava, ale i význam ochrany ovzduší pro život a zdraví člověka (v tomto ohledu se účel komentované vyhlášky shoduje nejen s účelem zákona o ochraně ovzduší, ale i s účelem zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví³) a všech dalších živých organismů. Kvalita ovzduší je nezbytným předpokladem pro naplnění ústavně zakotveného práva na příznivé životní prostředí. Se zhoršenou kvalitou ovzduší zejména ve větších městech se potýkal nebo potýká snad každý z nás. Nikoli náhodou je proto ochrana ovzduší označována za jeden z nejzásadnějších problémů životního prostředí v České republice (a pochopitelně nejen tam). Podle zatím poslední dostupné Zprávy o životním prostředí ČR (zpra-

¹ Jedná se o vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

² BEJČKOVÁ, P. *Zákon o ochraně ovzduší. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 332 s., ISBN 978-80-7552-911-4 (brož.), 978-80-7552-912-1 (e-pub). Recenze tohoto komentáře vyšla v časopise *České právo životního prostředí*, roč. XVIII., č. 1/2018 (47), s. 121–126.

³ K tomuto zákonu blíže srov. KRÝSA, I., KRÝSOVÁ, Z. *Zákon o ochraně veřejného zdraví. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. Recenze tohoto komentáře byla publikována v časopisu *České právo životního prostředí*, roč. XVII., č. 2/2017 (44), s. 140–144.

cované Ministerstvem životního prostředí za rok 2023)⁴ emise základních znečišťujících látek do ovzduší klesají a Česko směřuje ke splnění národních závazků pro snížení emisí k roku 2030, s výjimkou emisí amoniaku, kde je splnění zatím nejisté.

Komentovaná vyhláška č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování, upřesňuje - v návaznosti na povinnosti stanovené zákonem o ochraně ovzduší – zejména konkrétní právní nástroje ke snižování emisí a zjišťování úrovně znečištění ovzduší emisemi znečišťujících látek, požadavky na kvalitu paliv a jejich prokazování a povinnosti ve vztahu k nakládání s těkavými organickými látkami. Lze tedy konstatovat, že se jedná se o stěžejní prováděcí předpis, který upřesňuje konkrétní opatření a obsah právních norem obsažených v zákoně o ochraně ovzduší a stanovuje minimální požadavky na provoz stacionárních zdrojů znečištění ovzduší. Z nich vychází orgány ochrany ovzduší (Ministerstvo životního prostředí nebo krajské úřady) při vydávání správních úkonů (stanovisek, závazných stanovisek či povolení provozu) podle § 11 zákona o ochraně ovzduší. V návaznosti na zákon o ochraně ovzduší komentář detailně popisuje postupy a požadavky týkající se sledování emisí, kvality paliv a zacházení s těkavými organickými látkami. Publikace obsahuje například výklad intervalů a způsobů měření znečištění, technických podmínek provozu spalovacích zařízení nebo specifických emisních limitů a požadavků na kvalitu paliv.

Detailnost komentované prováděcí právní úpravy dokládá výčet příloh, těch zahrnuje vyhláška č. 415/2012 Sb. celkem 18. V jednotlivých přílohách jsou detailně popsány metody a postupy pro měření emisí, u kterých je vyžadováno osvědčení o akreditaci, a koeficienty ekvivalentu toxicity PCDD, PCDF a polychlorovaných bifenylů (příloha č. 1), podmínky provozu pro spalovací stacionární zdroje (příloha č. 2), požadavky na kvalitu paliv a hlášení o kvalitě paliva (příloha č. 3), podmínky provozu pro stacionární zdroje tepelně zpracovávající odpad (příloha č. 4), specifické emisní limity, emisní stropy a technické podmínky provozu stacionárních zdrojů, ve kterých dochází k používání organických rozpouštědel, způsob provedení roční hmotnostní bilance těkavých organických látek (příloha č. 5), specifické emisní limity a technické podmínky provozu pro stacionární zdroje, ve kterých dochází k nakládání s benzinem (příloha č. 6), vybrané výrobky, limitní hodnoty obsahu těkavých organických látek v těchto výrobcích a analytické metody pro stanovení obsahu těkavých organických látek v těchto výrobcích (příloha č. 7), podmínky provozu pro ostatní stacionární zdroje (příloha č. 8), obecné emisní limity (příloha č. 9), náležitosti provozní evidence (příloha č. 10), náležitosti souhrnné provozní evidence (příloha č. 11), náležitosti provozního řádu (příloha č. 12), obsahové náležitosti odborného posudku (příloha č. 13), obsahové náležitosti protokolu

⁴ *Zpráva o životním prostředí České republiky 2023*. Praha: Ministerstvo životního prostředí. Dostupná na [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_o_stavu_zivotniho_prostredi_publicace/\\$FILE/OPZUR-ZoZP_2023-20241114.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_o_stavu_zivotniho_prostredi_publicace/$FILE/OPZUR-ZoZP_2023-20241114.pdf).

o jednorázovém měření emisí (příloha č. 14), obsahové náležitosti rozptylové studie (příloha č. 15), koeficienty významnosti pro výpočet kompenzačních opatření (příloha č. 16), způsob stanovení specifického emisního limitu pro látky obtěžující zá-
pachem (příloha č. 17), doklad o kontrole technického stavu a provozu spalovacího
stacionárního zdroje a údaje ohlašované prostřednictvím integrovaného systému
plnění ohlašovacích povinností (příloha č. 18).

Vyhláška č. 415/2012 Sb. byla vydána Ministerstvem životního prostředí na zá-
kladě konkrétních zákonných zmocnění stanovených zákonem o ochraně ovzdu-
ší. Jedná se o § 4 odst. 9, § 6 odst. 9, § 12 odst. 8, § 16 odst. 10, § 17 odst. 7, § 18
odst. 4, § 32 odst. 8 a § 34 odst. 5. V závorce pod číslem jednotlivých ustanovení
vyhlášky je pro snadnější orientaci uvedeno, která část zákona o ochraně ovzduší se
příslušným ustanovením vyhlášky provádí. Vyhláška č. 415/2012 Sb. nabyla účin-
nosti dne 1. prosince 2012 a od té doby byla již sedmkrát novelizována (vyhláškami
č. 155/2014 Sb., č. 406/2015 Sb., č. 171/2016 Sb., č. 452/2017 Sb., č. 190/2018 Sb.,
č. 216/2019 Sb. a č. 265/2022 Sb.). Komentář reaguje na všechny uvedené změny,
včetně té poslední, ke které došlo s účinností ke dni 1. června 2024.

Po stručné předmluvě a seznamu použitých zkratk tvoří jádro publikace ko-
mentář k jednotlivým paragrafům vyhlášky č. 415/2012 Sb. Za kvalitně a se znalostí
věci zpracovanou lze označit zejména tu část komentáře pojednávající o obecných
a specifických emisních limitech, jakož i o způsobu a podmínkách zjišťování úrovně
znečišťování ovzduší měřením a výpočtem. Ke každému z komentovaných usta-
novení jsou již tradičně uváděny seznamy souvisejících ustanovení komentované
vyhlášky, souvisejících předpisů a evropských předpisů, jakož i literatury, popř.
soudní judikatury (autoři v komentáři k § 19 odkazují na rozsudek SDEU ve věci
C-209/09 Lahti Energia Oy). Jistým nedostatkem je stručnost seznamů souvisej-
ících předpisů. Autoři zde uvádí (až na výjimky v § 19 a 20) pouze zákon o ochraně
ovzduší, a to přestože je v komentovaných ustanoveních odkazováno na jiné právní
předpisy (jako např. v § 2 na zákon č. 22/1997 Sb. a vyhlášku č. 312/2012 Sb.). Stejně
tak stručné jsou i seznamy související literatury. Autoři zde neodkazují na žádnou
odbornou literaturu (v závěrečném seznamu odborné literatury je uveden pouze
komentář P. Bejčkové z roku 2018), přičemž mohly být využity například odborné
články z časopisů *Ochrana ovzduší* nebo *České právo životního prostředí*, popř.
druhý dostupný komentář k zákonu o ochraně ovzduší od kolektivu autorů vede-
ných J. Morávkem (C. H. Beck, 2013).⁵ Autoři v této souvislosti odkazují převážně
na odůvodnění k návrhu vyhlášky č. 415/2012 Sb. a jejích jednotlivých novelizací.
Pro uživatelskou praxi bude nepochybně cennější využití odkazů na relevantní me-
todické dokumenty Ministerstva životního prostředí (pokyny, stanoviska, sdělení,

⁵ MORÁVEK, J., TOMÁŠKOVÁ, V., BERNARD, M., VÍCHA, O. *Zákon o ochraně ovzduší. Komentář*.
1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 435 s., ISBN 978-80-7400-477-3. Recenze A. Máchy k tomu-
to komentáři byla publikována v časopise *České právo životního prostředí*, roč. XV, č. 2/2015 (38),
s. 144–145.

pomůcky či formuláře) či seznamy technických norem (včetně uvedení příslušných webových stránek).

Komentář zohledňuje relevantní prameny práva Evropské unie, které jsou vyhláškou č. 415/2012 Sb. zapracovávány do vnitrostátního práva České republiky. Na úrovni unijního práva byly přijaty nejen směrnice regulující kvalitu vnějšího ovzduší (směrnice 2008/50/ES a 2004/107/ES), ale i celá řada směrnic týkajících se problematiky emisí znečišťujících látek do ovzduší, které jsou předmětem komentované vyhlášky. Konkrétně se jedná o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění), směrnici Rady 1999/32/ES ze dne 26. dubna 1999 o snižování obsahu síry v některých kapalných palivech a o změně směrnice 93/12/EHS, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/33/ES, ze dne 6. července 2005, kterou se mění směrnice 1999/32/ES, pokud jde o obsah síry v lodních palivech, směrnici Evropského parlamentu a Rady 94/63/ES ze dne 20. prosince 1994 o omezování emisí těkavých organických sloučenin (VOC) vznikajících při skladování benzínu a při jeho distribuci od terminálů k čerpacím stanicím, směrnici Rady 1999/13/ES ze dne 11. března 1999 o omezování emisí těkavých organických látek vznikajících při užívání organických rozpouštědel při některých činnostech a v některých zařízeních, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/42/ES ze dne 21. dubna 2004 o omezování emisí těkavých organických sloučenin vznikajících při používání organických rozpouštědel v některých barvách a lacích a výrobcích pro opravy nátěru vozidel a o změně směrnice 1999/13/ES, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/76/ES ze dne 4. prosince 2000 o spalování odpadu, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/80/ES ze dne 23. října 2001 o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení, směrnici Rady 87/217/EHS ze dne 19. března 1987 o předcházení a omezování znečišťování životního prostředí azbestem, směrnici Rady 92/112/EHS ze dne 15. prosince 1992 o postupech ke sledování programů omezování a konečného vyloučení znečišťování způsobeného odpady z průmyslu oxidu titaničitého, směrnici Komise 2014/99/EU ze dne 21. října 2014, kterou se pro účely přizpůsobení technickému pokroku mění směrnice 2009/126/ES o etapě II rekuperace benzinových par při čerpání pohonných hmot do motorových vozidel na čerpacích stanicích, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/126/ES ze dne 21. října 2009 o etapě II rekuperace benzinových par při čerpání pohonných hmot do motorových vozidel na čerpacích stanicích a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2015/2193/EU ze dne 25. listopadu 2015 o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší ze středních spalovacích zařízení.

Autorský kolektiv tvoří dva zkušení autoři působící na Ministerstvu životního prostředí. JUDr. Pavla Bejčková, Ph.D. je absolventkou Právnické fakulty Karlovy univerzity v Praze. Od roku 2010 působí na Ministerstvu životního prostředí (odbor

ochrany ovzduší, od roku 2011 odbor legislativní). V roce 2014 absolvovala půlroční stáž v Právní službě Evropské komise. Ve své publikační činnosti se věnuje právní úpravě ochrany ovzduší a klimatu, odpadovému hospodářství, problematice práva na informace, přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí a trestněprávní ochraně životního prostředí. Na téma ochrany ovzduší pravidelně přednáší. Ing. Kurt Dědič je absolventem Fakulty životního prostředí Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Od roku 2003 působí na různých pozicích v odboru ochrany ovzduší na Ministerstvu životního prostředí a od roku 2015 tento odbor vede. Dlouhodobě se věnuje zpracovávání návrhů právních předpisů a strategických dokumentů v oblasti ochrany ovzduší. V oblasti ochrany ovzduší také publikuje a na toto téma pravidelně přednáší.

Komentář byl zpracován podle právního stavu ke dni 1. 6. 2024. To znamená, že do něj autoři nemohli promítnout některé připravované změny komentované právní úpravy. Jedná se zejména o změny obsažené ve vládním návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (sněm. tisk č. 715/0),⁶ jehož cílem je zefektivnění výkonu státní správy a nástrojů k ochraně ovzduší. Zákon byl vyhlášen 20. 2. 2025 ve Sbírce zákonů v částce 42 pod číslem 42/2025 Sb. Schválení některých změn obsažených v této novele zákona o ochraně ovzduší nepochybně vyvolá i novelizaci komentované vyhlášky č. 415/2012 Sb.

Autoři nabízí hluboký vhled do problematiky ochrany ovzduší a na základě svých zkušeností z Ministerstva životního prostředí ČR poskytují odborný a aktuální výklad vyhlášky č. 415/2012 Sb. Knihu lze považovat za nezbytného průvodce pro každého, kdo se profesionálně zabývá ochranou ovzduší a emisemi znečišťujících látek. Lze ji doporučit zejména úředníkům veřejné správy na úseku ochrany životního prostředí a stavebního řádu, kteří potřebují k efektivnímu rozhodování, kromě technických vědomostí, podrobnou znalost nejen zákonné, ale i prováděcí právní úpravy na úseku ochrany ovzduší. Využijí ji však i advokáti, různé autorizované osoby, podnikoví ekologové, jakož i další odborná právní i neprávní veřejnost. Jako užitečnou pomůcku ji lze též doporučit soudům při interpretaci jednotlivých ustanovení zákona o ochraně ovzduší a jeho prováděcích předpisů. Věřím, že komentář vyhlášky č. 415/2012 Sb. přispěje k práci všech, kteří usilují o zlepšení stavu kvality ovzduší v České republice.

JUDr. Ondřej Vícha, Ph.D.

*Katedra správního práva a finančního práva
Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci*

⁶ Dostupný na stránkách Poslanecké sněmovny PČR: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=242269>.

Abstract:

The subject of the review is a commentary on the Decree of the Ministry of the Environment No. 415/2012 Coll., on the permissible level of pollution and its determination and on the implementation of certain other provisions of the Act on Air Protection. This Decree is the most extensive and most comprehensive implementing legislation issued to implement Act No. 201/2012 Coll., on Air Protection, as amended. The publication was published in 2024 by the Wolters Kluwer Czech Republic. The authč. or team consists of two experienced authors working at the Ministry of the Environment.

Keywords: Air – Protection – Decree – Ministry of Environment – Emission – Determination